

Erhvervsøkonomisk litteratur

Af Erik Johnsen.

Landbrugsøkonomiske studier, Nr. 1, udgivet af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles landbrugsøkonomiske afdelinger, København 1967. 64 sider. Duplikeret.

Der har i mange år indenfor landbrugsøkonomernes kreds været udført en egentlig grundforskning, som andre udenfor denne forholdsvis snævre kreds burde følge.

Landbrugsøkonomerne har måske selv følt dette. I hvert fald foreligger der hermed et skrift fra *Afdelingen for Landbrugsøkonomi* og *Afdelingen for Landbrugsgеографи og markedsøkonomi, landbrugshistorie og -politik*, som dokumenterer anmelderens påstand. Professorerne Erik Kritensen og Aksel Milthers lover i deres forord en fortsættelse af serien, når der foreligger stof, som findes egnet til publicering.

Nærværende hæfte indeholder afhandlinger af to licentiater. *A. Hjortshøj Nielsen* har skrevet en 25-siders afhandling om *En analyse af sammenhænge mellem variable i et regnskabsmateriale*, og *Frede Andersen* har et 27 siders ræsonnement om *Markedsmodeller og elasticiteter*.

Hjortshøj Nielsen har underkastet 270 sjællandske ejendommers driftsregnskaber en faktoranalyse med henblik på at finde ud af hvilke faktorer, der måtte have størst indflydelse på resultaterne. Selv om han (side 23) beskedent konkluderer, at der ikke er opnået resultater, som man ikke på forhånd kunne forvente, så er hans studium af betydelig metodologisk interesse.

Han har ikke kunnet påvise nogen særlige sammenhæng mellem produktionsstruktur og økonomisk resultat, hvilket vel giver anledning til undren. Derimod over

fodereffektiviteten indflydelse på driftsresultatet (hvilket ikke undrer, eftersom et godt resultat er *identisk* med en stor fodereffektivitet).

En konklusion af *Hjortshøj Nielsen*'s resultat er, at *faktoranalysen* næppe er en god metode i dens nuværende skikkelse. Der kan derfor blive tale om at forfine den til det researchformål, *Hjortshøj Nielsen* har stillet sig, eller der kan blive tale om at afprøve eller udvikle helt andre metoder. Med den efter omstændighederne stærke metodebehandling, forfatteren udviser, kan man med forventning se hen til næste trin.

Frede Andersen har stillet sig som formål (side 31) at »påpege nogle af de misforståelser, der ofte forekommer mellem de forudsætninger, som lægges til grund for formulering og estimering af deskriptive, stokastiske markedsmodeller for landbrugsprodukter, og de forudsætninger, der herefter lægges til grund for beregning og anvendelse af de til modellerne hørende elasticiteter.«

Hermed får hans undersøgelse navnlig interesse for afætningsøkonomer, navnlig sådanne der lægger noget i elasticitetsbegrebet, som de fik ind med lærebøgernes modernælk.

For nærværende anmelder har det længe stået klart, at elasticitetsbegrebet ikke er operationelt. Hvis man har fundet et eller andet beslutningsgrundlag og handler efter det, kan man jo godt bagefter finde visse forholdstal mellem de indgående beslutningsvariable, men det kan ikke have den store interesse. Det eneste, der har interesse, er, om man ved de foretagne beslutninger har nået det mål, man satte sig inden og under analysen, for at finde be-

slutningsreglen. I denne forbindelse er »givne elasticiteter« ganske simpelt meningsløse.

Frede Andersen gennemfører ikke desto mindre en gennemgribende analyse af elasticitetsbegrebet og dets anvendelse i forskellige modelsammenhænge. Det er en – efter anmelderens mening – grundig analyse, som der ikke her skal gås i detaljer med. Men derimod skal forfatterens konklusion (eller rettere dele heraf) gengives (side 57):

Elasticitetsbegrebets anvendelighed hører entydigt sammen med muligheden for at kunne anlægge en ceteris paribus betragtning med hensyn til virkningen af en given variabel.

I de reducerede systemer kan elasticitetsbegrebet kun finde anvendelse, såfremt den betragtede variabel ifølge modellens forudsætninger er uafhængig af de øvrige variable i samme ligning.

Elasticitetsbegrebet kan kun finde anvendelse til en kvalitativ vurdering af et givet variabelsæt ved prognoseberegninger for en periode, når det lag, hvormed prædeterminerede endogene variable indgår i ligningen, er netop en periode. Ved prognoseberegninger for flere kommende perioder er elasticitetsbegrebet uden interesse.

Frede Andersen udtaler sig altså mere eufemistisk end nærværende anmelder, hvad der imidlertid på ingen måde skal komme ham til skade.

Vi glæder os til nr. 2 af *Landbrugsøkonomiske Studier*.

Bernard Berelson and Gary A. Steiner, Human Behavior, An Inventory of Scientific Findings, Harcourt, Brace and World, Inc., New York, 1964.

Som titlen antyder har forfatterne oprettet et lager af hvad man kunne kalde videnskabeligt efterviste kendsgerninger om menneskelig adfærd.

Det er klart, at 'kendsgerningerne' er afhængige af den metode, man har an-

vendt for at få dem frem, og socialvidenskabens nutidige stude taget i betragtning, må de tages med passende forbehold.

Forbeholdet må navnlig gælde de mange årsags-virkningsforhold i to dimensioner. Når man foretager sig det og det, bliver virkningen den og den. Det er ikke muligt at få omgivelserne for de pågældende eksperimenter fremstillet på tilstrækkelig omfattende vis, og derfor bliver informationen diskutabel.

På den anden side er den viden, vi har, netop givet på denne måde. Lageret er altså kurant, omend det må anses for delvis at bestå af let fordærvelige varer.

De 16 afsnit konkluderer i et adfærdsvidenskabeligt billede af mennesket: det er motiveret og kan søge og lære i interaktion med sociale omgivelser. For at sige det meget kort. Han er meget forskellig fra homo erhvervsøkonomikus.

De seksten afsnit giver ellers, hvad man ved om metodik, adfærdsmæssig udvikling, perception, læring, motivation, familien, smågruppen, organisationen, institutionen, speciel stratifikation, etniske relationer, massekommunikation, meningsforskning, samfundet og kulturen.

Der er tale om en egentlig håndbog, hvor informationen er sat op i velordnede, nummererede sætninger.

Det er et fantastisk værk med en koncis samling af viden, som ingen aktiv anvender af adfærdsvidenskab bør undvære.

Markedsøkonomi.

Professor *Max Kjær-Hansen* har omdannet *Det danske Marked* til et nordisk tidsskrift under navnet *Markedsøkonomi*. Medens *Kjær-Hansen* selv står som udgiver og redaktør er i redaktionen optaget professor *Leif Holbæk-Hansen*, Bergen, professor *Gösta Mickwitz*, Helsingfors, og professor *Ulf af Trolle*, Göteborg. Mag. art. *Ulf Kjær-Hansen* står for redaktionen.

Den over hele Skandinavien respekterede linie fra *Det danske Marked* er ført